

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

НАКАЗ

12.08.2009 N 588

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
23 вересня 2009 р.
за N 895/16911

Про атестацію професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я

Відповідно до вимог підпункту 33 пункту 4 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 N 1542 (1542-2006-п), та з метою вдосконалення професійного рівня професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я,

НАКАЗУЮ:

I. Затвердити:

1.1. Положення про проведення атестації професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я (далі - Положення), що додається.

1.2. Номенклатуру спеціальностей професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я (далі - Номенклатура спеціальностей), що додається.

2. Керівникам органів, закладів, установ, організацій і підприємств охорони здоров'я України всіх форм власності протягом 2009 року через атестаційні комісії забезпечити присвоєння професіоналам з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я, кваліфікаційних категорій зі спеціальностей, передбачених Номенклатурою спеціальностей, після проходження

передатестаційних циклів (далі - ПАЦ).

3. Міністру охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь (головних управлінь) охорони здоров'я обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій, головним державним санітарним лікарям Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, водного, залізничного, повітряного транспорту, керівникам закладів охорони здоров'я, безпосередньо підпорядкованих МОЗ:

3.1. Створити до 30.11.2009 атестаційні комісії відповідно до Положення, затвердженого підпунктом 1.1 пункту 1 цього наказу.

3.2. Забезпечити:

3.2.1. Ознайомлення професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я, з Номенклатурою спеціальностей та Положенням.

3.2.2. Проведення атестації професіоналів з вищою немедичною освітою відповідно до вимог Положення.

4. Департаменту кадрової політики, освіти і науки, ректорам вищих медичних навчальних закладів III - IV рівнів акредитації, що мають факультети післядипломної освіти, та ректорам закладів післядипломної освіти до кінця 2009 року організувати передатестаційні цикли для професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я за спеціальностями згідно з Номенклатурою спеціальностей, та розробити Положення про проведення іспитів на ПАЦ.

5. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.06.2003 N 281 (z0581-03) "Про атестацію біологів, зоологів, ентомологів, які працюють у закладах та установах охорони здоров'я", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11.07.2003 за N 581/7902.

6. Професіонали з вищою немедичною освітою, які до набрання чинності цим наказом зараховані на лікарські посади в закладах охорони здоров'я, зберігають право на подальшу роботу на лікарських посадах тих же найменувань та атестацію на кваліфікаційну категорію з лікарських спеціальностей.

7. Директору Департаменту кадрової політики, освіти і науки Банчуку М.В. забезпечити організацію реєстрації наказу в Міністерстві юстиції України.

8. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Бідного В.Г.

9. Наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр

В.М.Князевич

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України
12.08.2009 N 588

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
23 вересня 2009 р.
за N 895/16911

ПОЛОЖЕННЯ
про проведення атестації професіоналів
з вищою немедичною освітою, які працюють
в системі охорони здоров'я

I. Загальні положення

1.1. Це Положення регулює атестацію професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я: бактеріологів, біологів генетичної лабораторії, біологів імунологічної лабораторії, біологів, біохіміків клінічної лабораторії, біологів санітарно-гігієнічної лабораторії, біологів санітарно-епідеміологічної станції, ентомологів, зоологів, мікробіологів (далі - професіоналів), яка проводиться з метою удосконалення діяльності лабораторної та санітарно-епідеміологічної служб системи охорони здоров'я щодо поліпшення надання медичної допомоги населенню, діяльності закладів охорони здоров'я, підбору і використання кадрів.

1.2. Основним завданням атестації є визначення рівня професійної підготовки професіоналів, оцінка їх трудової діяльності, можливості їх подальшого використання у системі охорони здоров'я та підвищення кваліфікації.

1.3. Встановлюються такі види атестації:

атестація на визначення знань і практичних навиків з присвоєнням (підтвердженням) звання "спеціаліст";

атестація на присвоєння кваліфікаційної категорії;

атестація на підтвердження кваліфікаційної категорії.

1.4. Атестація на визначення знань та практичних навиків з присвоєнням (підтвердженням) звання "спеціаліст" проводиться комісіями, що створюються при вищих медичних навчальних закладах, які знаходяться у підпорядкуванні МОЗ III-IV рівнів акредитації (далі - ВМНЗ) та закладах післядипломної освіти.

1.5. Атестація на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій проводиться атестаційними комісіями, що створюються при Міністерстві охорони здоров'я України (Центральна атестаційна комісія), Міністерстві охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управліннях (головних управліннях) охорони здоров'я обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій (далі - органи охорони здоров'я), санітарно-епідеміологічних станціях Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, Центральній санітарно-епідеміологічній станції на водному транспорті, Центральній санітарно-епідеміологічній станції на залізничному транспорті, Центральній санітарно-епідеміологічній станції на повітряному транспорті (далі - СЕС) та органах охорони здоров'я відомчого підпорядкування.

1.6. Атестаційні комісії при Міністерстві охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управліннях (головних управліннях) охорони здоров'я обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій, санітарно-епідеміологічних станціях Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, Центральній санітарно-епідеміологічній станції на водному транспорті, Центральній санітарно-епідеміологічній станції на залізничному транспорті, Центральній санітарно-епідеміологічній станції на повітряному транспорті проводять атестацію професіоналів безпосередньо підпорядкованих закладів охорони здоров'я, професіоналів, які працюють у закладах охорони здоров'я, підпорядкованих відомствам, що не мають своїх атестаційних комісій, та професіоналів, які працюють за наймом у суб'єктів господарювання, що зареєстровані в установленому порядку як юридичні особи та розташовані на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

1.7. Центральна атестаційна комісія:

1.7.1. Проводить атестацію професіоналів закладів охорони здоров'я, підпорядкованих МОЗ.

1.7.2. Розглядає скарги на рішення атестаційних комісій на місцях з питань присвоєння кваліфікаційних категорій.

1.7.3. Здійснює методичне керівництво роботою атестаційних комісій.

1.8. Атестаційні комісії формуються з представників органів охорони здоров'я, СЕС, закладів охорони здоров'я, ВМНЗ та закладів післядипломної освіти, науково-дослідних інститутів, асоціацій та інших професійних і громадських об'єднань.

Персональний склад атестаційних комісій затверджується наказом органу охорони здоров'я, СЕС, при яких вони створюються.

У проведенні атестацій повинні брати участь не менше 2/3 кількості членів комісії. Рішення ухвалюється більшістю присутніх. При рівності голосів вирішальним є голос голови комісії.

1.9. Засідання атестаційних комісій проводяться не рідше одного разу на квартал згідно зі щорічним графіком, який затверджується перед початком нового календарного року керівником органу охорони здоров'я, СЕС, при яких створені комісії.

Атестаційна комісія веде протоколи своїх засідань. Протоколи та атестаційні справи зберігаються в установленому порядку.

1.10. Атестацію на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій за спеціальностями "Клінічна лабораторна діагностика", "Генетика лабораторна", "Лабораторна імунологія" проходять професіонали з вищою немедичною освітою, які працюють на посадах біологів в клінічних лабораторіях; "Клінічна біохімія" - на посадах біохіміків; "Біологія" - біологів СЕС; "Зоологія" - зоологів СЕС; "Ентомологія" - ентомологів СЕС; "Лабораторні дослідження факторів навколишнього середовища" - біологів у санітарно-гігієнічних лабораторіях; "Бактеріологія" - бактеріологів; "Мікробіологія і вірусологія" - мікробіологів.

1.11. Атестація на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій проводиться за бажанням професіонала. Професіонали, які протягом року після закінчення п'ятирічного строку з моменту попередньої атестації не виявили бажання і не подали документи на чергову атестацію, крім випадків, передбачених пунктом 4.2 цього Положення, та професіонали, яким за рішенням атестаційної комісії відмовлено у присвоєнні (підтвердженні) другої кваліфікаційної категорії, підлягають атестації на визначення знань та практичних навиків з підтвердженням звання "спеціаліст".

Особи, яким присвоєна кваліфікаційна категорія, проходять атестацію на її підтвердження один раз на п'ять років.

За бажанням професіонала атестація на присвоєння кваліфікаційної категорії може бути проведена позачергово, але не раніше ніж через один рік з моменту попередньої атестації.

1.12. У разі виявлення істотних недоліків у роботі професіонала з вищою немедичною освітою керівник органу охорони

здоров'я чи закладу охорони здоров'я може направити подання у відповідну атестаційну комісію про зняття кваліфікаційної категорії чи звання спеціаліста незалежно від строку присвоєння (підтвердження) категорії чи звання. Подання розглядається комісією у порядку, визначеному пунктами 4.5 - 4.8 цього Положення, без попереднього проходження передатестаційного циклу (далі - ПАЦ) і подання звіту про професійну діяльність за останні три роки роботи.

II. Атестація на визначення знань та практичних навиків з присвоєнням (підтвердженням) звання "спеціаліст"

2.1. Атестації на визначення знань та практичних навиків з присвоєнням звання "спеціаліст" підлягають професіонали, які пройшли курси спеціалізації за однією із спеціальностей, та професіонали, які своєчасно не пройшли атестацію на кваліфікаційну категорію або яким відмовлено у присвоєнні (підтвердженні) другої кваліфікаційної категорії.

2.2. Атестаційна комісія, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навиків з присвоєнням (підтвердженням) звання "спеціаліст", та графік її засідання затверджуються ректором ВМНЗ, де проводиться підготовка або перепідготовка професіоналів.

Голова комісії призначається із числа висококваліфікованих спеціалістів. До складу атестаційної комісії на правах членів можуть входити: завідувачі, професори або доценти профільних кафедр, спеціалісти органів (закладів) охорони здоров'я, представники асоціацій та інших професійних і громадських об'єднань.

2.3. Атестаційній комісії з визначення знань та практичних навиків з присвоєнням (підтвердженням) звання "спеціаліст" не пізніше ніж за тиждень до початку її засідання подаються такі документи:

письмова заява;
копія диплома;
заповнений атестаційний листок встановленого зразка (додаток 1).

Професіонал має право представити комісії матеріали, що характеризують рівень його кваліфікації та практичної підготовки.

2.4. Атестацію на визначення знань та практичних навиків проводять згідно з Номенклатурою спеціальностей професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я

(далі - Номенклатура спеціальностей), та з урахуванням вимог кваліфікаційних характеристик професіоналів.

Професіоналом однієї із спеціальностей, що затверджена Номенклатурою спеціальностей, може бути особа з повною вищою немедичною освітою за спеціальностями: "Біологія", "Генетика", "Мікробіологія-вірусологія", "Біохімія", "Хімія", "Зоологія", "Ентомологія", яка пройшла курси спеціалізації, має сертифікат спеціаліста та необхідну теоретичну і практичну підготовку з відповідної спеціальності.

2.5. За результатами атестації на визначення знань та практичних навиків комісія приймає такі рішення: присвоїти (підтвердити) або відмовити у присвоєнні (підтвердженні) звання "спеціаліст" з конкретної спеціальності.

Результати атестації доводяться до відома осіб, що атестуються, одразу після закінчення засідання комісії.

2.6. Протокол з рішенням атестаційної комісії при закладі охорони здоров'я про присвоєння (підтвердження) звання "спеціаліст" з конкретної спеціальності затверджується наказом у десятиденний термін по ВМНЗ або по закладу післядипломної освіти, при якому створена комісія.

2.7. Особі, якій за результатами атестації на визначення знань та практичних навиків присвоєно (підтверджено) звання "спеціаліст" з відповідної спеціальності, закладом (факультетом) післядипломної освіти видається сертифікат встановленого зразка (додаток 2), а особі, якій відмовлено в присвоєнні (підтвердженні) звання "спеціаліст" з відповідної спеціальності, - витяг із протоколу засідання атестаційної комісії, завірений ВМНЗ, не пізніше трьох днів з моменту затвердження протоколу засідання комісії.

2.8. Рішення атестаційної комісії, яким особі відмовлено у присвоєнні (підтвердженні) звання "спеціаліст" з відповідної спеціальності, може бути оскаржено у судовому порядку відповідно до чинного законодавства.

III. Атестація на присвоєння кваліфікаційної категорії

3.1. До атестації на присвоєння кваліфікаційних категорій допускаються особи з вищою немедичною освітою, які працюють за сертифікатом спеціаліста та закінчили протягом року, що передує атестації, ПАЦ на базі закладу (факультету) післядипломної освіти.

3.2. Комплектування ПАЦ проводиться відповідно до щорічної потреби закладів охорони здоров'я у навчанні професіоналів, які підлягають атестації.

Видача путівок на ПАЦ проводиться закладом (факультетом) післядипломної освіти за поданням органу охорони здоров'я, СЕС або за особистою заявою професіонала.

3.3. Після закінчення ПАЦ екзаменаційною комісією, яка створюється на відповідній кафедрі, проводиться іспит. Професіоналам, які успішно склали іспит, закладом (факультетом) післядипломної освіти видається свідоцтво встановленого зразка (додаток 3) з рекомендацією про присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії.

Професіонали, які отримали незадовільну оцінку на іспиті, після ПАЦ допускаються до складання повторного іспиту тільки після закінчення нового ПАЦ.

3.4. Професіонали, які бажають пройти атестацію на присвоєння кваліфікаційної категорії, подають секретарю відповідної атестаційної комісії згідно з вимогами пункту 1.6, підпункту 1.7.1 пункту 1.7 цього Положення атестаційну справу не пізніше як за два місяці до початку її роботи.

3.4.1. До атестаційної справи належать такі документи:

письмова заява професіонала про присвоєння кваліфікаційної категорії за спеціальністю згідно з Номенклатурою спеціальностей;

заповнений атестаційний листок встановленого зразка;

копія диплома;

копія сертифіката "спеціаліст";

свідоцтво про складання іспиту зі спеціальності після проведення передатестаційного циклу;

оригінал та копія посвідчення про кваліфікаційну категорію (за наявності);

копія трудової книжки;

звіт про професійну діяльність за останні три роки, затверджений керівником закладу охорони здоров'я, СЕС.

3.4.2. Професіонали, які змінювали місце роботи за останні три роки, подають звіти з попередніх місць роботи, затверджені керівниками цих закладів, при цьому загальний строк перерв у роботі не повинен перевищувати трьох місяців (стаж роботи на останньому місці - не менше одного року).

Усі копії засвідчуються в установленому законодавством порядку.

3.4.3. Професіонали, які працюють за наймом у суб'єктів господарювання, що зареєстровані в установленому порядку як юридичні особи, додатково подають ксерокопію ліцензії на здійснення суб'єктами господарювання підприємницької діяльності з

медичної практики за відповідною спеціальністю.

3.5. У звіті, який професіонал готує у довільній формі обсягом не більше 20 сторінок друкованого тексту, викладаються основні функції та особливості його професійної діяльності, показники роботи, передбачені статистичними формами, їх аналіз тощо.

Атестаційною комісією звіт професіонала направляється на рецензію висококваліфікованим спеціалістам.

3.6. Атестаційна комісія виносить своє рішення про присвоєння кваліфікаційної категорії на підставі рецензії на звіт, документів, поданих відповідно до пункту 3.4 цього Положення, та співбесіди з професіоналом.

Встановлювати категорії вищі, ніж рекомендовані закладом (факультетом) післядипломної освіти, комісії не дозволяється.

3.7. Кваліфікація професіоналів визначається атестаційною комісією за трьома кваліфікаційними категоріями: друга, перша, вища.

3.7.1. Друга кваліфікаційна категорія:

присвоюється професіоналам зі стажем роботи з даної спеціальності не менше п'яти років, які мають необхідну теоретичну та практичну підготовку за відповідною спеціальністю, володіють сучасними методами клініко-діагностичних та санітарно-гігієнічних досліджень, забезпечують облік та аналіз основних клініко-діагностичних та санітарно-гігієнічних показників.

3.7.2. Перша кваліфікаційна категорія:

присвоюється професіоналам зі стажем роботи з даної спеціальності не менше семи років, які мають необхідну теоретичну та практичну підготовку за відповідною та за суміжними спеціальностями, володіють сучасними методами клініко-діагностичних та санітарно-гігієнічних досліджень, забезпечують облік та аналіз основних клініко-діагностичних та санітарно-гігієнічних показників, знають суміжні дисципліни, основи первинної профілактики захворювань та санітарно-просвітньої роботи.

3.7.3. Вища кваліфікаційна категорія:

присвоюється професіоналам, які мають стаж роботи з даної спеціальності не менше десяти років, високу теоретичну та практичну професійну підготовку та за суміжними спеціальностями, володіють сучасними методами клініко-діагностичних та санітарно-гігієнічних досліджень, забезпечують облік та аналіз основних клініко-діагностичних та санітарно-гігієнічних показників, знають суміжні дисципліни, основи первинної

профілактики захворювань, санітарно-просвітньої роботи, клінічного значення лабораторних досліджень в діагностиці захворювань, сучасні напрями розвитку лабораторної служби.

3.8. При присвоєнні кваліфікаційних категорій рекомендується дотримуватися послідовності: друга, перша, вища.

3.9. За результатами атестації на присвоєння кваліфікаційної категорії комісія приймає такі рішення: присвоїти кваліфікаційну категорію або відмовити у присвоєнні кваліфікаційної категорії з відповідної спеціальності.

У разі відмови у присвоєнні кваліфікаційної категорії, на яку претендує професіонал, комісія або підтверджує раніше присвоєну категорію, або понижує її.

Якщо атестація відбулася позачергово, час наступної атестації обчислюється новим п'ятирічним строком.

3.10. Протокол з рішенням комісії про присвоєння кваліфікаційної категорії затверджується наказом органу охорони здоров'я, СЕС, при якому створена комісія, в десятиденний строк з дня атестації.

3.11. Професіоналам, яким присвоєно кваліфікаційну категорію, органом охорони здоров'я, СЕС, при яких створені атестаційні комісії, видається посвідчення встановленого зразка (додаток 4).

Професіоналам, яким унаслідок атестації змінена кваліфікаційна категорія, видається нове посвідчення.

Особам, яким відмовлено у присвоєнні другої кваліфікаційної категорії, у двотижневий термін з дня атестації видається витяг із протоколу засідання комісії, завірений керівником відповідного органу охорони здоров'я, СЕС.

3.12. Рішення атестаційної комісії може бути оскаржено до Центральної атестаційної комісії в місячний строк з дня видачі посвідчення або витягу із протоколу засідання комісії.

Рішення Центральної атестаційної комісії може бути оскаржено у судовому порядку відповідно до вимог чинного законодавства України.

IV. Атестація на підтвердження кваліфікаційної категорії

4.1. Атестації на підтвердження кваліфікаційної категорії підлягають професіонали, у яких закінчується п'ятирічний строк з дня присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії.

4.2. Від атестації на підтвердження кваліфікаційної категорії звільняються вагітні жінки та особи, що перебувають у відпустці по догляду за дитиною, згідно з чинним законодавством. Термін їх чергової атестації переноситься на період вагітності та перебування у відпустці по догляду за дитиною.

У випадку виробничої необхідності або з інших об'єктивних причин термін атестації на підтвердження кваліфікаційної категорії переноситься наказом органу охорони здоров'я, СЕС, які проводять атестацію, на строк не більше одного року.

4.3. Перед атестацією на підтвердження кваліфікаційної категорії професіонали проходять ПАЦ на базі закладів (факультетів) післядипломної освіти.

4.4. Професіонали, які бажають пройти атестацію на підтвердження кваліфікаційної категорії, подають секретарю відповідної атестаційної комісії документи, визначені у пунктах 3.4, 3.5 цього Положення.

4.5. За результатами атестації на підтвердження кваліфікаційної категорії комісія приймає такі рішення: підтвердити кваліфікаційну категорію з відповідної спеціальності або відмовити у підтвердженні кваліфікаційної категорії.

У разі відмови у підтвердженні кваліфікаційної категорії атестаційна комісія виносить рішення про її зниження чи зняття.

4.6. При підтвердженні професіоналом кваліфікаційної категорії в посвідченні ставиться відповідна відмітка або видається нове посвідчення, коли у попередньому не залишилось місця для відміток.

Професіоналам, яким за наслідками атестації на підтвердження кваліфікаційної категорії змінено кваліфікаційну категорію, у двотижневий строк з дня атестації видаються нові посвідчення, у разі відмови у підтвердженні другої кваліфікаційної категорії - витяг із протоколу засідання атестаційної комісії, завірений керівником відповідного органу охорони здоров'я, СЕС.

4.7. Рішення атестаційної комісії про відмову у підтвердженні кваліфікаційної категорії (або про її зниження чи зняття) у десятиденний строк доводиться до відома адміністрації за місцем роботи атестованого.

4.8. Оскарження рішення атестаційної комісії про зниження чи зняття кваліфікаційної категорії проводиться у порядку,

передбаченому пунктом 3.12 цього Положення.

Директор
кадрової
освіти і науки

Департаменту
політики,
М.В.Банчук

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України
12.08.2009 N 588

НОМЕНКЛАТУРА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
професіоналів з вищою немедичною освітою,
які працюють в системі охорони здоров'я

1. Бактеріологія
2. Біологія
3. Генетика лабораторна
4. Ентомологія
5. Зоологія
6. Клінічна біохімія
7. Клінічна лабораторна діагностика
8. Лабораторні дослідження факторів навколишнього середовища
9. Лабораторна імунологія
10. Мікробіологія і вірусологія

Директор Департаменту
кадрової політики,
освіти і науки

М.В.Банчук